

Tilsynserklæring for skoleåret 2022/2023 for Fænøsund Friskole:

1. Skolens navn og skolekode

Skolekode: 445010	Skolens navn: Fænøsund Friskole
----------------------	------------------------------------

1.1 Navn på den eller de tilsynsførende

Marieke Brinck

2. Angivelse af datoer for tilsynsbesøg samt i hvilke klasser og fag, tilsynet har overværet undervisningen, på de enkelte datoer.

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

Dato	Klasse	Fag	Fagområde	Tilsynsførende
30-01-2023	8. klasse	Projekt	Humanistiske fag	Marieke Brinck
30-01-2023	5. klasse	Historie	Humanistiske fag	Marieke Brinck
30-01-2023	3. klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Marieke Brinck
30-01-2023	4. og 5. klasse	Idræt	Praktiske/musiske fag	Marieke Brinck
30-01-2023	9. klasse	Projekt	Humanistiske fag	Marieke Brinck
21-03-2023	2. og 3. klasse	Fortælling	Humanistiske fag	Marieke Brinck
21-03-2023	2. klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Marieke Brinck
21-03-2023	7. klasse	Matematik	Naturfag	Marieke Brinck
21-03-2023	9. klasse	Tysk	Humanistiske fag	Marieke Brinck
30-03-2023	Alle klasser	Morgensamling	Humanistiske fag	Marieke Brinck
30-03-2023	3. klasse	Matematik	Naturfag	Marieke Brinck
30-03-2023	1. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Marieke Brinck
30-03-2023	7. klasse	Billedkunst	Praktiske/musiske fag	Marieke Brinck

2.1 Beskrivelse af tilsynsbesøg

I dette skoleår har jeg i løbet af mine besøg på Fænø Sund Friskole observeret undervisning i næsten alle skolens klasser. Jeg har set undervisning inden for alle fagområder, dog primært det humanistiske. Som forberedelse til mine besøg har jeg oftest læst i fagets årsplan for derved at få en idé om, hvilket forløb den observerede undervisning relaterede til. I forbindelse med besøg i undervisningen er det oftest lykkedes mig at snakke med lærerne om undervisningens intention, valg af materialer, undervisningsmetoder og elevernes faglige niveau med henblik på at kunne vurdere, om undervisningen står mål med Folkeskolens Fælles mål. Derudover har jeg haft møder med skolens leder, deltaget i skolens morgensamlinger, observeret elever i frikvarterer og snakket med dem om undervisningen og om det at være elev på Fænø Sund Friskole. Nogle elever giver udtryk for, at det gode ved deres skole er, at de voksne gider at snakke med dem og hjælpe med andet end det faglige.

Herunder følger korte beskrivelser af nogle af de observerede lektioner, der ikke kobler sig til ét bestemt fag. I disse er der både eksempler på elevernes nysgerrighed, elevinddragelse samt elevens faglige niveau.

I en fortælletime en tidlig forårmorgen sad elever fra 2. og 3. klasse på gulvet og lyttede opmærksomt til lærerens fortælling om Narnia. Læreren indledte i fællesskab med eleverne at opfriske, hvor i historien, de var nået til. Fortællingen fortsatte uden oplæsning fra en bog, og foregik med brug af mimik, humor og varieret stemmeføring. I mere end en halv time var eleverne (og jeg) fanget af fortællingen.

En dag observerede jeg lektioner med projektfrelæggelser i 8. og 9. klasse. Frelæggelserne fandt sted efter en uges projektarbejde med overemnet Frihed, og denne fremlæggelse blev varetaget af en gruppe, der havde fordybet sig i emnet Aktiv dødshjælp. De tre elever var meget optaget af deres emne og de fortalte engageret om, hvordan de undervejs både var blevet klogere, havde skiftet holdning, og at de nu efter undersøgelsen havde mange flere argumenter både for og imod aktiv dødshjælp. De havde blandt andet interviewet et medlem af etisk råd og den lokale præst. De andre elever i klassen lyttede interesseret. Både elevernes evne til at formulere spørgsmål, deres analyse og vurdering viste et højt fagligt niveau.

3. Foregår undervisningen udelukkende på dansk i alle fag, sprogfag undtaget?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler m.v. § 2, stk. 3 er undervisningssproget i en fri grundskole dansk, dog er undervisningssproget i de tyske mindretalsskoler tysk. § 6 a Skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale, dette gælder dog ikke lærerne ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

3.1 Uddybning

4. Står undervisningen inden for det humanistiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

4.1 Uddybning

På mine besøg har jeg set en del undervisning inden for det humanistiske fagområde. Jeg har snakket med lærerne om valg af materialer, om elevernes niveau og håndteringen af differentieringsopgaven. I undervisningerne har jeg set elever, der i høj grad har haft det faglige niveau, der skulle til for at kunne løse de stillede opgaver og svare på spørgsmål - enten mundtligt eller skriftligt. Jeg har set mange elever vise interesse og nysgerrighed for at lære mere. Undervisningen har fundet sted i miljøer, hvor eleverne turde spørge om hjælp, når der var noget, de ikke forstod.

Eksempler på dette har jeg bl.a. fra observation af undervisning i dansk, tysk, historie og engelsk. Herunder følger stikord fra observation af hhv. historie og tysk:

I en historietime i 5. klasse startede læreren med at undersøge, hvad eleverne kunne huske om undersøgelsesmetoder fra det tidligere forløb om romerne. Nogle få elever bød ind og fortalte med glæde og stolthed det, de kunne huske. Den observerede lektion var en optakt til det efterfølgende forløb, hvor der skulle arbejdes med vikingetiden. Læreren fortalte om og spurgte til elevernes kendskab til ting, der direkte eller indirekte kunne relatere til vikingetiden (bl.a. Harald Blåtand, runer, Islands kampråb) og engagementet smittede af på nogle elever. Som afrunding af timen fortalte læreren, at denne lektion mest havde været en lytte-lektion, og at der næste gang ville være højere grad af aktivitet.

I en tysktid i 9. klasse var der især fokus på mundtlig tysk. Som hjælp til at finde det tyske sprog frem hos eleverne blev lektionen indledt med en hurtig "Find-en-der-øvelse". Alle elever snakkede tysk og læreren deltog. Derefter skulle elevernes samtaler styrkes. Dette skete ved hjælp af et ark med forskellige begyndelsessætninger til brug i situationer, hvor en elev skulle udtrykke sin holdning på tysk. Der blev udleveret et eksempel på et prøvespørgsmål fra den mundtlige prøve i tysk. Eleverne fik i første omgang tid til at forberede den mundtlige snak med brug af sætninger fra det udleverede ark. Her deltog alle, hvilket var et tegn på, at alle elever i en eller anden grad kunne udtrykke sig på tysk. I anden runde var der ingen forberedelse, og det var noget sværere for en del elever. Læreren forsøgte at motivere og opmuntre eleverne til at snakke mere tysk og spurgte afslutningsvis eleverne om deres oplevelse af at skulle fremlægge på denne måde.

5. Står undervisningen inden for det naturfaglige fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

5.1 Uddybning

Inden for det naturvidenskabelige fagområde har jeg set stor niveauforskel, men ikke større end hvad man kan forvente i en grundskole. I de fulgte lektioner har jeg set eksempler på mange elever, der arbejder selvstændigt eller i makkerpar med løsning af de stillede opgaver. Dette ser jeg som et tegn på, at det faglige niveau er tilfredsstillende. Når jeg ser i undervisningsmaterialet, der svarer til klassetrinnet, er det tydeligt, at langt de fleste elever både arbejder grundigt og har det faglige niveau, der svarer til klassetrinnet.

6. Står undervisningen inden for det praktisk-musiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

6.1 Uddybning

I dette skoleår så jeg kun en lektion inden for det praktisk musiske fagområde, men jeg har snakket med elever om disse fag. Mange elever er meget glade for de mere praktiske fag. De oplever det som 'en pause fra hjernearbejdet, hvor man ikke behøver tænke helt så meget'.

Dagens billedkunstlektion i 7. klasse begyndte med kage og kunstnerzoom, som er en del af rutinerne i faget. Kunstnerzoom er en ordning, hvor eleverne på skift fortæller om en kunstner, de selv har valgt. Denne dag fortalte en elev om Adolf Hitlers ungdom og om Hitlers forsøg på at skabe sig en karriere som kunstner. Den næste oplægsholder var ikke ordentligt forberedt, så han fik lov til at udskyde sin fremlæggelse til den næste billedkunsttime. Efter elevoplægget fortsatte eleverne med at lave en skulptur i skum. De sad med sakse og formede en skulptur ved at klippe små skumstykker af figuren. De havde på forhånd fået inspiration til figuren ved at tage et billede af sig selv i en særlig position. I løbet af lektionen gik læreren rundt og hjalp eleverne med at komme i gang. Efterhånden sænkede der sig en ro over lokalet, og alle eleverne arbejdede koncentreret med at skabe hver deres skumskulptur.

7. Står elevernes standpunkt i dansk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

7.1 Uddybning

Det er min samlede vurdering, at elevernes standpunkt i dansk i høj grad står mål med, hvad der kræves i folkeskolen. I dette skoleår har jeg observeret dansk i en enkelt klasse. I 1. klasse så jeg eksempler på elevernes evne til at udtrykke sig mundtligt. Eleverne sad i 4-personers grupper, og de var imponerende gode til at lytte, tale på skift og beskrive deres tegninger af hhv. sommer og venskab. Min vurdering bekræftes af de ældste elevers mundtlige og skriftlige karakterer, som ligger over landsgennemsnittet.

8. Står elevernes standpunkt i matematik mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

8.1 Uddybning

Det er min vurdering, at elevernes standpunkt i matematik står mål med hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det bekræftes også i matematik ved en sammenligning med landsgennemsnittet. Herunder følger to eksempler fra mine besøg i matematik:

I matematik skulle 3. klasse ikke arbejde i bogen. I stedet skulle de spille to forskellige matematikspil. Først gik det ud på at øve sig i at sige nogle af de store tal (fx 4273). Denne leg foregik som en "quiz og byt"-leg, hvor eleverne hele tiden fik en ny makker og skiftedes til at sige tallene højt. Hvis tallene drillede, var der et hjælpebord, hvor de kunne gå hen og få hjælp. Alle elever arbejdede godt. Nogle elever brugte hjælpebordet, og læreren støttede, hvor der var brug for det. Næste matematik-spil hed "6-nimmt". Dette var tydeligvis noget, eleverne var vilde med at spille. Spillet trænede deres grundlæggende forståelse af tallenes værdi (mellem 1 og 104). Ikke alle elever forstod reglerne helt fra start, men de hjalp hinanden i grupperne, og efterhånden havde de fleste styr på det. Der var smil og engagement i hele lektionen.

I den efterfølgende snak med læreren var det tydeligt, at hun dagligt foretager mange reflekterede valg. Hun var både optaget af variationen i den daglige matematikundervisning, at give differentierede lektier for samt en opmærksomhed på, hvordan alle elevers matematikglæde styrkes.

I matematik i 7. klasse deltog jeg i en lektion, der blev indledt med at samle op på gårsdagens opgave. Det havde været en svær opgave, der gik ud på at beskrive regneudtryk med bogstaver. Læreren indledte med at erkende, at han nok ikke havde forklaret det så godt dagen før, så nu ville de prøve sammen igen. Efter gennemgangen blev der tilbudt centicubes til de elever, der synes opgaven var for abstrakt. Eleverne gik i gang med det gennemgåede, og det var tydeligt, at de fleste elever havde forstået det efter denne gennemgang. Nogle få elever var fortsat udfordrede, men de blev hjulpet videre.

9. Står elevernes standpunkt i engelsk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

9.1 Uddybning

Det er min vurdering, at elevernes standpunkt i engelsk i høj grad står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det er et fag, hvor niveauforskellen er stor, men som det ses i nedenstående eksempler har elever alle mod på og lyst til faget. De dygtigste elever virker meget dygtige.

Engelsktimen i 2. klasse handlede om at lære eleverne flere engelske tillægsord. Opgaverne blev gennemgået, og

alle elever bød på skift ind med bud på tillægsord. Nogle elever skulle have lidt hjælp fra læreren, men alle blev hørt og anerkendt for deres bidrag. Derefter arbejdede eleverne i en positiv stemning individuelt med den gennemgåede side. Det var tydeligt, at mange af eleverne var dygtige til ordklasserne, og selvom der var stor forskel på niveauet, var alle fint med. Afslutningsvist fik alle elever en lille lektie for.

Engelsk i 3. klasse tog afsæt i en fortælling om en sportsdag på en engelsk skole. Eleverne skulle lære flere (nye) engelske ord for sportsaktiviteter. En øvelse handlede om selv at finde på en ny sport ved at kombinere to forskellige idrætsgrene. Flere elever var meget optaget af dette og gik legende til opgaven, mens de kæmpede for at lære at stave ordene rigtigt. Alle elever bød ind og spurgte, når der var noget, de er i tvivl om – også selvom det allerede var gennemgået. Der blev arbejdet i en tryk stemning og læreren udviste begejstring for elevernes input og bidrag. I en venlig og varm tone hjalp læreren eleverne videre, og hun gjorde det samtidig tydeligt, hvad hun forventede af dem.

10. Fører skolen til prøve i historie?

Nej

10.1 Årsag

Skolen afholder ikke prøve i historie jf. §8a, stk. 5

10.2 Står elevernes standpunkt i historie mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

10.3 Uddybning

Eleverne har undervisning i historie fra 1. klasse, og de får karakterer i faget. Elevernes standpunkt svarer til, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

11. Står skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen

Ja

11.1 Uddybning

På baggrund af mine besøg inden for alle tre fagområder, samtaler med ledelse om undervisningsplanen, samtaler med lærerne og undersøgelse af lærernes årsplan, er det min vurdering, at skolens samlede undervisningstilbud står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Dette er desuden vurderet på baggrund af lærernes

engagement og lærernes faglige og didaktiske niveau samt deres valg af materialer, elevernes evne til at løse opgaverne, elevernes bidrag i undervisningen og prøveresultater i fagene.

12. Forbereder skolen efter sit formål og i hele sit virke eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre?

Ja

12.1 Uddybning

I hele skolens virke er det let at finde tegn på lærernes forsøg på at udvikle refleksion og stillingtagen hos eleverne. I de daglige møder mellem elever og personale har jeg set mange eksempler, der kan påvise dette. Eleverne mødes som tænkende mennesker. Lærerne stiller ofte åbne spørgsmål, der fordrer tænkning og viser, at hver enkelt elevs stemme er af betydning. De lærer at give udtryk for deres holdninger. Dette så jeg fx i en naturfagstime, hvor der var der fokus på bioteknologi. Emnet var splejsning af gener og de nye biologiske teknikker. Eleverne skulle hjemmefra have læst en tekst og lavet opgaver. Spørgsmål fra lektien blev gennemgået, og derefter var der en snak om, hvad etik er. Eleverne forsøgte at svare og tænke med. Klassen blev inddelt i grupper. I hver gruppe skulle de med afsæt i nye spørgsmål tage stilling og begrunde, om de var for eller imod brugen af de nævnte nye biologiske teknikker. De fleste elever havde en holdning til de stillede spørgsmål, men det var en udfordring for nogle at begrunde deres valg. Læreren gik rundt og stillede spørgsmål og forsøgte at nuancere eleverne blik på de etiske problemstillinger. Under den fælles opsamling hjalp læreren eleverne med at finde gode begrundelser.

Eleverne tildeles i deres hverdag på friskolen forskellige former for ansvar, både som dukse, ved forskellige typer af oplæg og andre skoleaktiviteter enten i undervisningen eller i de fælles møder. De lærer at bidrage og tage medansvar.

Det ses f.eks. hver torsdag morgen, hvor klasserne på skift skal på scenen og bidrage i forbindelse med den forlængede morgensamling, FÆMO. Denne morgensamling består af to dele. Første del varetages af én af skolens lærere, og den sidste del går på skift mellem skolens klasser. En torsdag morgen i det spæde forår blev FÆMO indledt af en lærer, der på underholdende vis forsøgte at motivere eleverne til at tage på sheltertur. Dette blev gjort via en udpakning af en rygsæk indeholdende alt det, man kan få brug for på en sheltertur. I den anden del af FÆMO var det 7. klasse, der i mindre grupper præsenterede hhv. klassens nye elev, hvordan man bager en kage i et frikvarter og fire nedslag indeholdende eksempler på, hvad de havde arbejdet med eller lært i forskellige fag. Undervejs blev der sunget flere fællessange undervejs. I alle 45 minutter sad skolens elever stille og fulgte med! En yngre elev forklarede mig: "Vi er jo stille, fordi i næste uge er det vores tur til at stå på scenen".

13. Udvikler og styrker skolen elevernes demokratiske dannelse?

Ja

13.1 Uddybning

Elevernes demokratiske dannelse udvikles på mange forskellige niveauer i dagligdagen. Dette ses, når eleverne spørges, inddrages og kommer med forslag til stort og småt. De lærer også, at der ikke hele tiden kan tages hensyn

til deres egen stemme og ønsker. Der indgås kompromisser eller læreren træffer en beslutning på baggrund af elevernes input og begrundet valget. Jeg har set situationer, hvor lærerne som afrunding på en lektion spørger eleverne, hvordan de oplevede timen og viser interesse for idéer til, hvordan de kan lære mere.

I forbindelse med folketingsvalget i efteråret var der demokratidag på friskolen. Alle elever deltog, erfarede en demokratisk proces og øvede sig på forskellige måder i at argumentere for tiltag, der kunne gøre skolen endnu bedre.

14. Udvikler og styrker skolen elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder?

Ja

14.1 Uddybning

Dette arbejdes der i følge skolens ledelse (og årsplaner) med på flere klassetrin. Det finder især sted i samfundsfag, men det kan også indgå i andre fag, hvor det giver mening.

15. Benytter skolen kønsopdelte aktiviteter i undervisningen?

Nej

15.1 Uddybning

Skolen ser ikke på eleverne som to forskellige køn, men som mennesker. Der træffes pædagogiske valg på baggrund af menneskene i fællesskabet - ikke på baggrund af køn.

16. Arbejder skolen løbende med at sikre kønsligestilling på skolen?

Ja

16.1 Uddybning

Dette drøftes løbende med henblik på at få øje på situationer, hvor køn står før mennesket/hvor køn bliver en uhensigtsmæssig kategorisering. Skolen har blandt andet afskaffet kønsopdelt Lucia-optog og tonsedag.

17 Har skolens elever dannet elevråd eller varetager eleverne på anden demokratisk måde deres fælles interesser vedrørende skolen?

Ja

17.1 Uddybning

Fænøsund Friskole har et elevråd bestående af to elever fra hver klasse fra 4. til 9. klasse. Elevrådet er for eksempel med i planlægningen af fastelavnsfesten, lejrskolen og motionsløbet.

19 Har skolen en praksis, der understøtter, at de ansatte efterlever deres skærpede underretningspligt, fx ved at have beskrevne procedurer?

Ja

19.1 Uddybning

I dette efterår kom en kompetent person fra kommunen og fortalte det pædagogiske personale om den skærpede underretningspligt og hvordan man forstår og handler på det i dag, og hvad det betyder, at den skærpede underretningspligt er personlig.

20 Sikrer skolen, at de ansatte ved, at den skærpede underretningspligt er personlig?

Ja

20.1 Uddybning

21. Donationer

Har skolen i det foregående regnskabsår modtaget en eller flere donationer som tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms fra samme donator?

Ja

21.1 Oplys navn og adresse og beløb i kr. eksklusive moms i forbindelse med donatorer, der har givet en eller flere donationer, der tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms. Donationerne kan være givet som kontantbeløb, varer, tjenesteydelser mv.

Navn	Adresse	Beløb i kroner
Fehrs Fondnk	Holmens Kanal 2, 1090 København K.	30000,00

--	--	--

21.2 Angiv den samlede størrelse af alle donationer i kr. eksklusive moms.

30000,00 kr.

22. Tilsynets sammenfatning

På baggrund af tilsynsbesøg, samtaler med personale og elever samt undersøgelse af undervisningsplaner og årsplaner kan jeg dokumentere, at Fænøsund Friskole til fulde leverer et undervisningstilbud, der opfylder, hvad der kan forventes i folkeskolen. Det er ligeledes en skole, der i høj grad lever op til at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens værdier lever, og der arbejdes tydeligvis på at styrke elevernes demokratiske dannelse gennem en oprigtig interesse for at lytte til eleverne, inddrage dem og give dem medansvar.

Det er en fornøjelse at komme på en så velfungerende skole.

I det kommende skoleår vil jeg fokusere mere på de praktisk-musiske fag for at komme tættere på, hvordan der i disse fag arbejdes med udvikling af fagligheden. I en tid, hvor der generelt er fokus på mere praksisfaglighed ind i alle fagene - mere gøren og en større kobling til virkeligheden - kan det i det kommende skoleår desuden være interessant at drøfte dette med det pædagogiske personale.

Jeg er desuden interesseret i at have flere drøftelser med lærerne om, hvordan de tænker den demokratiske dannelse ind i undervisningen og i mødet med eleverne. Jeg ser frem til at komme tilbage i det kommende skoleår.